

“Kiezen of delen”

Welkom aan alle aanwezigen in de zaal en op de publieke tribune, kijkers en luisteraars,

Allereerst wil ik iedereen hartelijk danken die betrokken is geweest bij de totstandkoming van de Kadernota 2026. Er valt veel te zeggen over de inhoud ervan, en dit ga ik zometeen ook zeker doen, maar het is bovenal een transparant, overzichtelijk en goed leesbaar document. Het project Asten in Balans verdient vanaf deze plaats ook zeker even onze aandacht en naar de mening van Samen voor Asten: waardering.

Asten in Balans leverde een set draaiknoppen met bijbehorende bezuinigingsbedragen op. Om bewuste en realistische keuzes te kunnen maken, zijn we als Samen voor Asten teruggegaan naar onze basis: wat zijn onze kernwaarden? Waar staan wij voor? Welke voorzieningen moeten zeker overeind blijven, daarbij rekening houdend met alle opgaven en wettelijke verantwoordelijkheden die we hebben? Welke knoppen zijn bespreekbaar? Welke niet? En als we aan een knop draaien: hoe ver draaien we 'm dan? Het heeft ons zeker de nodige hoofdbrekers gekost, temeer omdat we ons er in hoge mate van bewust zijn dat pijnlijke keuzes onvermijdelijk zijn en we het nooit voor iedereen goed kunnen doen.

Voorzitter, de Kadernota 2026 schetst een onmogelijk financieel perspectief voor Asten. Door verminderde rijksbijdragen en stijgende kosten kampt de gemeente met een structureel tekort van enkele miljoenen. Hierdoor is meer dan ooit tevoren de Kadernota niet enkel een financieel document, maar ook een directe uitnodiging om scherpe politieke keuzes te maken en kleur te bekennen: wat voor gemeente willen we zijn in tijden van financiële onzekerheid en binnen- en buitenlandse politieke instabiliteit? Voorzitter, dat kan ik u vertellen. Samen voor Asten wil dat Asten een leefbare gemeente blijft. Dit wil zeggen: schoon, veilig, sociaal én voorzien van een goed voorzieningen- en welzijnsniveau. Wij zijn dan ook van mening dat het college in de basis een goed pakket aan draaiknoppen heeft samengesteld waarbij ze een gulden middenweg heeft gevonden in aan de ene kant bezuinigen op bestaand beleid en bestaande voorzieningen en aan de andere kant verhogen van de lokale lasten.

En om maar meteen met het laatste te beginnen: ik weet het. Ik weet dat Samen voor Asten in eerdere beschouwingen heeft gezegd dat wij géén voorstander zijn van lastenverhogingen voor onze inwoners. En voorzitter, ik kan u vertellen: we zijn er nog steeds geen voorstander van. Maar als we de ozb niet verhogen, dan moeten we voorzieningen afbreken en/of verschraken. En dat voorzitter, dat willen we zéker niet.

Een verhoging van de ozb is wat Samen voor Asten betreft enkel en alleen te verantwoorden als dit echt 100% nodig is. Deze Kadernota bevat namelijk posten die kans maken om de komende jaren meevallers te worden. Ik noem de jeugdzorgkosten uit de Hervormingsagenda Jeugd. De VNG heeft reeds aangegeven na Prinsjesdag een juridische procedure tegen het Rijk te beginnen als zij deze kosten niet vertaald ziet in keiharde euro's. Op deze manier wil de VNG het kabinet dwingen om deze kosten voor gemeenten beheersbaar te maken. Ook zijn er ontwikkelingen rondom de herijking en het onderhoud van het gemeentefonds. We ontvangen nu €37,50 per inwoner terwijl we recht hebben op €134 per inwoner. Een vraag aan het college is dan ook: hoe zeker weten we dat de begroting structureel de komende jaren werkelijk zo zal blijven?

Betekent dit dan dat Samen voor Asten zomaar akkoord gaat met de voorgestelde verhoging van 25%? Nee, dat zeer zeker niet. Wat ons betreft kan deze knop veel minder aan. Hiervoor in de plaats willen wij de knop van de algemene reserves méér aanzetten, zodat we de lastenverzwaring voor de Astense inwoners kunnen temperen. Daarnaast vinden wij dat de verhogingen teruggedraaid moeten worden zodra de begroting dit weer toelaat.

Voorzitter, met het financiële plaatje dat voor ons ligt, wordt het steeds uitdagender om zorg te dragen voor het welzijn van onze inwoners. Samen voor Asten vindt dat bezuinigingen niet ten koste mogen gaan van de leefbaarheid en de sociale cohesie die Asten, Heusden en Ommel sterk en bruisend maken. Ook vinden wij dat voorzieningen die Asten kenmerken, zoals de molen, de beiaard en de beiaardier, gekoesterd moeten worden. Ze zijn onderdeel van onze Astense identiteit en geven Asten een smoel.

Samen voor Asten is voorstander van investeringen in houdbare oplossingen binnen het Sociaal Domein en we zetten vol in op preventie. Tot en met 2026 worden enkele regelingen op het gebied van gezondheid, educatie en welzijn m.b.t. kinderen en jongeren nog gefinancierd met GALA- en IZA-middelen. Als hier geen vervolg op komt, dan vervalt deze ondersteuning. Verschraling van dit aanbod baart ons zorgen. Investeren in jonge mensen, zowel op fysiek als mentaal vlak, is geen overbodige luxe. Niet alleen omdat zij de toekomst zijn, maar ook omdat hierdoor latere problemen en daarmee ook hoge(re) kosten voorkomen kunnen worden. Welke gevolgen ziet het college als deze regelingen komen te vervallen?

De ambities uit het coalitieakkoord, daar staan wij als Samen voor Asten nog steeds achter, maar wij zijn wel zo nuchter en realistisch dat het niveau van deze ambities moet passen bij de financiële middelen die de komende jaren beschikbaar zijn. Dus besparen op de bedrijfsvoering, projecten temporiseren, efficiënter werken, planmatiger investeren en afschrijvingstermijnen verlengen van 40 naar 50 jaar; wij zijn er voorstander van. Wat betreft dit laatste; we vragen ons zelfs af of het niet mogelijk is om deze te verlengen naar 60 jaar als we kijken naar de materialen die tegenwoordig worden gebruikt. En wat de bezoekers aan onze gemeente betreft: we stellen voor om de verblijfsbelasting enkel te indexeren. Dit is vorig jaar niet gebeurd. En we zijn - net als vorig jaar - geen voorstander van de verblijfsbelasting truckparking.

Als we kijken naar andere niet-opgenomen wensen, dan zien we hierin een aantal reconstructies opgenomen. Is het verantwoord om deze reconstructies uit te stellen? Is verkeersveiligheid hier nog gewaarborgd? Met name de staat van de Meijelseweg, een doorgaande en druk bereden weg, baart Samen voor Asten zorgen. Graag horen wij van het college of zij deze zorgen met ons delen.

Voorzitter, onze realistische en nuchtere conclusie is dat we de komende jaren geconfronteerd worden met structureel minder inkomsten vanuit het Rijk. Het college is hierin duidelijk: dit blijft zo. Daar willen wij tegenover stellen dat doemdenken niet onze stijl is. We moeten richting Den Haag er alles aan blijven doen om op te komen voor onze rechten. Waar een kleine gemeente groot in kan zijn, samen voor Asten! Kan het college aangeven wat hier actief aan wordt gedaan al dan niet in samenwerking met K80, het platform voor kleine gemeenten? Wat zijn de plannen hiervoor de komende tijd?

Kortom, in de basis is Samen voor Asten het eens met de set van draaiknoppen die het college voorstelt. We zijn ons er écht van bewust dat we scherp op de wind moeten zeilen en dat pijnlijke keuzes onvermijdelijk zijn, zowel op de korte als op de lange termijn. Maar – nogmaals – tegelijkertijd moeten we richting Den Haag duidelijk blijven maken dat we dit niet pikken.

Voorzitter, als mij als fractievoorzitter van Samen voor Asten de afgelopen maanden één ding duidelijk is geworden, dan is het wel dat in het Astense de saamhorigheid groot is. In overleg met elkaar hebben onze inwoners, ondernemers, verenigingen, professionele partners, verbonden partijen, het ambtenarenapparaat en het gemeentebestuur samen de schouders eronder gezet en naar oplossingen gezocht om het financiële gat te dichten. En ja, dit 'samen' klinkt Samen voor Asten als muziek in de oren. Het is in onze ogen cruciaal voor een vitale democratie en deze moet - net als onze Astense identiteit – absoluut gekoesterd worden.

Graag sluit ik onze beschouwing af met een quote van demissionair minister Judith Uitermark van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties die namens het kabinet vorige week aanwezig was bij het VNG-congres in Eindhoven. Ze zei: "We kunnen in Den Haag een voorbeeld nemen aan de manier waarop in gemeenten, provincies en waterschappen politiek wordt bedreven. Daar gaat het tenminste om de inhoud en niet om de beeldvorming."

Hopelijk maken wij dit vandaag, volgende week en ook de maanden erna met z'n allen waar. Uiteindelijk is iedereen beter af met een eerlijk, helder en realistisch verhaal dat gebaseerd is op feiten. Niet alleen in Den Haag, maar ook in Asten hebben we helemaal niets aan loze kreten en stemmingmakerij.

Voorzitter, Ik kijk uit naar het debat in de raadsvergadering van 1 juli a.s. Tot zover in de eerste termijn.

Fractie Samen voor Asten

Maarten van den Boomen | René van Dijk | Anouk Eickmans-Wilbers
Tiny van den Eijnden | Marieke van Oosterhout-van der Zand | Mattheus Shamoun
Twan van Teeffelen | Frank van der Velden | Remco Wever